

فلسفه اسلامی از فلسفه یونانی گرفته نشده است

منوچهر صدوقی سها گفت: فلسفه دینی امکان تحقق دارد. ما می‌توانیم بر مبنای قرآن کریم و احادیث بدون تأثر از هیچ کس دستگاهی استخراج کنیم بر همین وجود که مبتنی بر قرآن و احادیث باشد.

منوچهر صدوقی سها گفت: فلسفه دینی امکان تحقق دارد. ما می‌توانیم بر مبنای قرآن کریم و احادیث بدون تأثر از هیچ کس دستگاهی استخراج کنیم بر همین وجود که مبتنی بر قرآن و احادیث باشد.

به گزارش خبرنگار مهر، مراسم بزرگداشت منوچهر صدوقی سها و شاپور اعتماد با حضور جمعی از صاحب‌نظران حوزه فلسفه و اندیشه در اداره کتاب های خطی کتابخانه ملی ایران برگزار شد.

در ابتدای این نشست «غلامرضا اعوانی»؛ با اشاره به ویژگی‌های شاپور اعتماد از نظر علمی و اخلاقی گفت: اعتماد در دانشگاه لندن درس خوانده و همانجا استخدام و تا مدتها کار کرده است. بنابراین دارای تجربه گرانبهائی از نظر علمی است. اگر بخواهیم از صفات انسانی او صحبت کنیم، به معنای واقعی کلمه می‌توانیم یک صفت را برای او به کار ببریم و آن جوانمردی است که در کارهای خیر همیشه پیش قدم بوده است. در جلسات هم‌اندیشی اهل انتقاد است و نظراتش را صریح و بی‌تعارف بیان می‌کند.

وی افزود: غیر از جنبه انسانی، جنبه علمی او هم حائز اهمیت است به طوری که در تمام زمینه‌های حوزه فلسفی به خصوص در چند رشته تخصص دارد و همچنین در رشته های جدیدی که کمتر صاحب نظر داریم، صاحب تخصص است. علوم شناختی فلسفه و فلسفه تکنولوژی و بعضی جریان های جدید فلسفه از جمله تخصص های وی محسوب می‌شود.

وی گفت: او کتابهای علمی در خصوص فلسفه تکنولوژی، علوم شناختی، از دیدگاه جدید و در ارتباط با بزرگان این رشته منتشر کرده است. همچنین با بزرگان رشته فلسفه همچون چامسکی ارتباط داشته است. کتاب تعاملات دکارت را ترجمه کرده و کارایی های شایسته ای را در این خصوص انجام داده است.

وی بیان کرد: اعتماد در نقد این آثار بسیار نقادانه عمل کرد و این خصوصیات او قابل تقدیر است. اعتماد به موسسه پژوهشی حکمت و فلسفی ایران در رشته تخصصی خود بسیار کمک کرده است.

جامع نگری شاپور اعتماد به فلسفه

در ادامه این نشست امیراحسان کرباسی زاده با اشاره به همکاری با شاپور اعتماد در گروه مطالعات علم موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه گفت: در این گروه حدود ۱۲ سال با اعتماد همکاری داشته ام و جامع‌نگری ایشان به فلسفه برای من همواره حائز اهمیت بوده است. اعتماد همیشه دلش می‌خواهد فلسفه در سبک و سیاق بزرگتری دیده شود به خصوص در علم و اجتماع. چامسکی و دکارت هم همین نگاه را به فلسفه داشته اند.

استادیار موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه افزود: اعتماد علی‌رغم اینکه در یک فضای غربی تحصیل کرده است، اما به سنت اسلامی بسته نگاه نمی‌کند و از جمله کارهایی که در گروه مطالعات انجام داد، ارتباط بین تاریخ علم و فلسفه اسلامی بود که باعث شد ما به سنت خودمان هم در این خصوص نگاه کنیم.

فلسفه اسلامی با تلاش‌های صدوقی سها به ثمر رسیده است

همچنین در ادامه این مراسم، از جایگاه علمی منوچهر صدوقی سها تقدیر به عمل آمد.

اکبر ثبوت در این مراسم به سخنانی در خصوص سابقه آشنایی با صدوقی سها پرداخت و گفت: سابقه آشنایی من از زمان دانشجویی رشته حقوق در دانشکده است که از همان زمان صدوقی سها دل در گرو فلسفه و فلسفه اسلامی داشت. بعد از دوره دانشکده بنده کار قضایی را جدی نگرفتم ولی ایشان وارد حوزه قضا شد و به عنوان یک قاضی بسیار صالح و سالم و شجاع، در این خصوص فعالیت کرد.

وی افزود: بعد از این آشنایی، از طریق آثار ایشان از جمله کتابهایی که برای آشنایی با علمای ملاصدرا تالیف کرده است با وی بیشتر آشنا شدم و انصافاً کمتر کتابی را در این خصوص دیده‌ام که امیدوارم در جهت تکمیل آن قدم‌های بلندتری بردارند. او همواره به قواعد اخلاقی پایبندی داشته و هیچ‌گاه به دور از حیات اخلاقی و دینی زندگی نکرده است.

حسن بلخاری از دیگر سخنرانان این مراسم با اشاره به شخصیت برجسته صدوقی‌سها در حوزه فلسفه اسلامی اظهارکرد: فلسفه اسلامی با تلاش‌های صدوقی‌سها به ثمر رسیده و از همان سال‌های اولیه در فلسفه اسلامی تلاش کرده است. صدوقی‌سها در زمینه فلسفه اسلامی در موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه طرح عظیمی را دنبال می‌کند که از حدود ۳ سال پیش در جریان است.

وی بیان کرد: این نکته مهمی است که اگر فلسفه یونانی نبود، فلسفه اسلامی قابلیت ظهور داشت یا خیر؟ قطعاً صدوقی‌سها در این قلمرو بسیار فعالیت کرده که امیدواریم با به ثمر نشستن این طرح، خدمت بزرگی به فلسفه اسلامی انجام شود. به هر حال بحث و جدل‌هایی در این خصوص میان متفکران وجود دارد که امیدوارم این تحقیق به این بحث و جدل‌ها پایان دهد.

رئیس انجمن آثار مفاخر فرهنگی در ادامه افزود: در دروس حوزوی برای نگرهانی معنا دو رشته علمی فوق العاده مهم وجود دارد که یکی علم درایه و دیگری علم رجال است. روایانی که احادیث را بازگو می‌کنند از طریق این علم صحت را از ناصحه تشخیص می‌دهند. ما در فلسفه این علم را نداریم. چون فلسفه اجازه نمی‌دهد امر غلطی وارد آن شود اما به هر حال در حوزه فلسفه هم نیاز به علم رجال فلسفه داریم که در قرون گذشته یکی از بزرگترین آنها صدوق سبحان بوده است. وی کار احیای تفسیر متون اسلامی را هم در دست دارد که امیدواریم در آینده به ثمر برسد.

احیای مکتب تهران یکی از کارهای مهم صدوقی‌سها است

همچنین غلامرضا اعوانی در این نشست گفت: ایران در میان تمام کشورهای اسلامی همواره دارای حکمت بوده است و فقیه حکیم در ایران داشته‌ایم. در کشورهای اسلامی و دانشگاه‌های دنیا هیچ‌جا فلسفه اسلامی وجود ندارد و به جای آن اصول عقاید داریم. حکمای اربعه مکتب فلسفی تهران را تشکیل دادند و این شهر به شهر هزار حکیم معروف شد و این حکمت از یونان نیست بلکه از قرآن است.

وی با اشاره به خصوصیات صدوقی‌سها ادامه داد: او به هر استادی که می‌رسید او را تخلیه اطلاعاتی می‌کرد و احیای مکتب تهران یکی از کارهای مهم ایشان است. یکی از بهترین کتاب‌هایی که صدوق سبحان درباره آن کار کرده است تفسیر قرآن در نزد فلاسفه و تفسیر قرآن در نزد عرفا بوده که از نظر علمی بسیار اهمیت دارد و مورد استناد در کتابهای غربی بوده است.

اعوانی تصریح کرد: از دیگر خصوصیات اخلاقی او شوخ طبعی است که یکی از علائم مومن است. انسان وقتی به مرحله رضای مطلق می‌رسد، اهل شوخ طبعی هم می‌شود که صدوقی سبحان از این خصوصیت اخلاقی بهره برده است.

فلسفه اسلامی ترجمه فلسفه یونانی نیست

در ادامه این نشست، منوچهر صدوقی‌سها به ذکر سخنانی پرداخت و گفت: در موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه در حال انجام کار جدیدی در فلسفه اسلامی هستیم که مساعدت اساتید محترم را می‌طلبید. در کتابهای ۲۰۰ سال اخیر که توسط مستشرقین به فلسفه اسلامی توجه شده، برخی می‌گویند، این فلسفه اسلامی نیست و از فلسفه یونانی ترجمه شده است. ما در این طرح مطالب فلسفه اسلامی را در می‌آوریم و ثابت می‌کنیم که فلسفه اسلامی از فلسفه یونانی برگرفته نشده است. آنچه که هست، متأثر شدن است که متأسفانه این موضوع را بسیاری قبول نمی‌کنند. فرهنگ‌ها از هم تأثیر می‌گیرند. استدعای من این است که در جلساتی این مسایل مطرح شود و اگر ما اشتباه می‌کنیم، صاحب نظران این اشتباه را رفع کنند.

وی افزود: فلسفه اسلامی به دو معنا اتلاق می‌شود، یکی فلسفه به معنای اعم و دیگری فلسفه به معنای اخص. بر خلاف آنهایی که می‌گویند فلسفه دینی امکان تحقق ندارد، فلسفه دینی امکان تحقق دارد. ما می‌توانیم بر مبنای قرآن کریم و احادیث بدون تأثر از هیچ کس دستگاهی استخراج کنیم بر همین وجود که مبتنی بر قرآن و احادیث باشد.

مهرنوش محمدزاده